

CZU: 343.533.6:347.991:347.238.8

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_07](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_07)

ANALIZA PRACTICII JUDICIARE PRIVIND ACORDURILE ANTICONCURENȚIALE (ANII 2012-2023): STUDII DE CAZ

*Igor COBAN, Grigore CHIȚANU,**Universitatea de Stat din Moldova*

În ultima perioadă, odată cu intensificarea activității autorității de concurență, litigiile judiciare care au ca obiect examinarea legalității Deciziilor emise de Consiliul Concurenței prin care au fost constatate acorduri anticoncurențiale și aplicate sancțiunile corespunzătoare, au crescut semnificativ.

Acest articol, oferă o privire de ansamblu asupra acestor litigii, asupra schimbărilor în timp a practicii judiciare, evidențiind cele mai importante concluzii ale instanțelor de judecată. Specificul dinamic al reglementărilor acordurilor anticoncurențiale, dar și a mijloacelor prin care întreprinderile încearcă să ascundă aceste acorduri, subliniază necesitatea adaptării continue a practicii judiciare.

Cuvinte-cheie: concurență, acord anticoncurențial, Decizie, Consiliul Concurenței, instanța de judecată, Curtea Supremă de Justiție, legea concurenței, licitații publice.

THE STUDY OF JUDICIAL PRACTICE REGARDING ANTICOMPETITIVE AGREEMENTS (2012-2023): CASE STUDIES

Recently, with the intensification of the activity of the competition authority, the number of judicial disputes regarding the legality of the Decisions issued by the Competition Council, which identified anticompetitive agreements and applied corresponding sanctions, has significantly increased.

This article offers an overview of these disputes and the changes in judicial practice over time, highlighting the most important conclusions reached by the courts. The dynamic nature of the regulations regarding anticompetitive agreements, along with the methods companies use to conceal these agreements, underscores the need for continuous adaptation of judicial practice. Additionally, this article provides detailed statistical data for those interested in the legal disputes resolved between 2012 and 2023.

Keywords: competition, anti-competitive agreement, Decision, Competition Council, court, Supreme Court of Justice, competition law, public tenders.

Introducere

Studierea practicii judiciare este importantă din mai multe considerente care influențează atât teoria, cât și aplicarea practică a dreptului. Aceasta oferă o claritate în aplicarea prevederilor legale, dar și promovează o înțelegere profundă a modului în care legea este interpretată și aplicată în situații reale. De asemenea, acest exercițiu dezvoltă competențe esențiale pentru profesioniștii din domeniul juridic și contribuie la îmbunătățirea calității hotărârilor de judecată prin identificarea și corectarea lacunelor.

Din analiza Rapoartelor anuale de activitate ale Consiliului Concurenței pentru perioada 2012-2023 și Deciziile luate în această perioadă, se constată că au fost emise 29 de Decizii prin care au fost constatate acorduri anticoncurențiale, fiind aplicate sancțiuni întreprinderilor implicate. Cele mai multe acorduri anticoncurențiale se refereau la participarea cu oferte trucate la licitații - 25 de cazuri de încălcare și doar 4 cauze se referă la alte tipuri de acorduri anticoncurențiale și anume la stabilirea prețurilor.

Analiza practicii judiciare din perioada 2012-2023 scoate în evidență faptul că toate deciziile autorității de concurență au fost contestate, și numărul litigiilor în instanța de judecată depășește numărul deciziilor contestate, deoarece în toate dosarele de judecată, contestarea deciziilor se face în mod separat de fiecare întreprindere participantă la un acord anticoncurențial.

Conform Raportului de activitate al Consiliului Concurenței, pe parcursul anului 2023 s-au aflat în examinare 59 de cauze în procedura contenciosului administrativ dintre care au fost finalizate 10 cauze [1]. În comparație, în România în anul 2022, conform Raportului de activitate, au fost în examinare 221 de do-

sare [2]. În schimb, în Letonia pe parcursul anului 2023 au fost 26 dosare de judecată active [3]. Evident, cu cât sunt mai multe litigii, cu atât mai bogată este jurisprudența, însă nu trebuie de neglijat și calitatea (motivarea) atât a Deciziilor autorității de concurență, cât și a Hotărârilor instanțelor de judecată luate.

În perioada de referință, Curtea Supremă de Justiție a soluționat 17 dosare de judecată în care au fost contestate Deciziile autorității de concurență prin care au fost constatate acorduri anticoncurențiale, dintre care în:

- 15 cauze au fost menținute deciziile Consiliul Concurenței;
- 2 cauze au fost anulate deciziile Consiliul Concurenței.

Tabloul practicii judiciare privind acordurile anticoncurențiale de la începutul anului 2012 până la 01.01.2024 este prezentată în Tabelul 1, unde sunt reflectate pe scurt informațiile despre soluția și decizia autorității de concurență contestată.

Tabelul 1. Practica judiciară privind acordurile anticoncurențiale pe anii 2012-2023.

Anul	Decizii CSJ	Încheierii CSJ	Nr. dosarului	Soluția	Nr. Deciziei CC
2012	-	-	-	-	-
2013	1	0	2ra-813/13	Menținută decizia CC	AA-6-09/62 din 09.06.2011
2014	0	0	-	-	-
2015	1	0	3ra-1585/15	Menținută decizia CC	AA-6-09/62 din 09.06.2011
2016	0	0	-	-	-
2017	0	0	-	-	-
2018	0	0	-	-	-
2019	3	1	3r-30/2019 3ra-1250/19 3ra-1411/19 3ra-1141/19	Menținută decizia CC Menținută decizia CC Anulată parțial decizia CC Anulată parțial decizia CC	DA-50 din 16.10.2017 DA-40 din 24.08.2017 DA15/16-87din 20.12.2018 DA-15/16-87din20.12.2018
2020		1	3ra-279/2020	Menținută decizia CC	DA-23/16-13 din 22.03.2018
2021		2	3ra-295/2021 3ra-1172/2021	Menținute deciziile CC	DA-39/17-53 din 05.07.2018 DA-2/18-49 din 28.06.2018
2022	3	2	3ra-1240/21 3ra-30 /22 3ra-772/22 3ra-1060/21 3ra-892/21	Menținute deciziile CC	DA-42/17-48 din 28.06.2018 DA-37/17-20 din 05.04.2018 DA-2/18-49 din 28.06.2018 DA-60 din 30.11.2017 DA-60 din 30.11.2017
2023		3	3ra-898/22 3ra-42/2023 3ra-1189/22	Menținute deciziile CC	DA-78 din 28.12.2015 DA-2/18-49 din 28.06.2018 DA-2/18-49 din 28.06.2018

În acest context, vom menționa principalele concluzii ale instanțelor de judecată care au exercitat controlul legalității deciziilor Consiliului Concurenței prin care au fost constatate acorduri anticoncurențiale, pentru a putea înțelege care sunt tendințele și problemele practice privind punerea în aplicare a legii.

Cauza cu privire la acțiunile anticoncurențiale ale unor companii de asigurări [4].

În anul 2012, mai multe companii de asigurări au încheiat contracte de mandat cu brokerii pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde”. Conținutul acestor contracte-tip, a fost stabilit de către companiile respective. Prin intermediul contractului de mandat, companiile de asigurare de comun acord au stabilit comisionul pentru brokeri în valoare de până la 15% pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde”, în cadrul unei ședințe din iulie 2012. Respectiv, plenul

Consiliului Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art. 5 alin. (3) lit. a) a Legii concurenței de către companiile de asigurări, aplicându-le amenzi în cuantum total în suma de 10,05 ml lei.

Companiile de asigurări au contestat în judecată decizia autorității de concurență. Instanța de fond a casat decizia Consiliului. Ulterior, prin deciziile Curții de Apel Chișinău din 19.04.2022 [5] și 12.07.2022 [6], și încheierile irevocabile ale Curții Supreme de Justiție din 01.02.2023 [7], decizia Consiliului Concurenței și, respectiv, sancțiunile aplicate au fost menținute. Curtea de Apel Chișinău fiind ultima care s-a expus asupra fondului cauzei, argumentând soluția dată prin faptul că, „Colegiul apreciază ca fiind eronată concluzia instanței inferioare, precum că Consiliul Concurenței a aplicat prevederile Legii concurenței unei situații produse anterior intrării în vigoare a acesteia. Or, această concluzie este contrară circumstanțelor stabilite, întrucât Consiliul Concurenței a constatat că acțiunile anticoncurențiale ale companiilor de asigurări au început la 31.07.2012 odată cu adoptarea comportamentului comun de către companiile de asigurări, membre cu drepturi depline în anul 2012, privind implementarea în practică, începând cu 01.08.2012, a contractului cadru de mandat și au continuat și după intrarea în vigoare la 14.09.2012 a Legii citate mai sus, drept consecință, Plenul a ajuns la concluzia că urmează să fie aplicate prevederile Legii concurenței nr. 183/2012”.

Suplimentar la același capitol, Colegiul a reținut că, prin prisma art. 93 alin. (1) din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012, încălcarea constatată în decizia contestată, a fost o situație juridică în curs de realizare, care a început ca o situație produsă anterior până la intrarea în vigoare a Legii concurenței, adică la 31.07.2012 și a continuat până în perioada când Legea concurenței a intrat în vigoare.

Colegiul a constatat că, companiile de asigurare prin coordonarea între ei a cuantumului comisionului care urma a fi achitat brokerilor pentru serviciile de intermediere a comercializării certificatelor Carte Verde, au împiedicat concurența între ele și au lezat interesele brokerilor de asigurare-reasigurare, care erau puși în situația să accepte comisionul acordat de către intimați. De asemenea, colegiul a respins argumentul instanței de fond precum că în cazul unui dezacord cu comisionul de 15 % din contractual model de mandate, brokerii ar fi refuzat semnarea acestor contracte, deoarece această concluzie a fost formată fără a ține cont de particularitățile desfășurării activității brokerilor de asigurare-reasigurare, care sunt în cel mai direct mod dependenți de clienții asiguratorii și că nu este avantajos brokerilor să refuze semnarea acestor contracte, deoarece acest fapt duce la lipsa activității comerciale.

Din analiza acestui dosar, susținem decizia Curții de Apel care considerăm că a venit cu argumente solide ce a permis casarea Hotărârii primei instanțe și menținerea în vigoare a Deciziei Consiliului Concurenței. Or, faptul că înțelegerea anticoncurențială a avut loc în cadrul unei ședințe din iulie 2012 nu înseamnă automat că urmează de aplicat Legea care era în vigoare la acel moment. Deoarece când vorbim de un acord anticoncurențial, în majoritatea cazurilor acesta durează în timp, și pe parcursul cât este pus în aplicare, participanții pot conveni și asupra altor aspecte care fac parte din acordul anticoncurențial. Iar în privința obiectului acordului este clar că acesta e anticoncurențial, or, stabilirea de către concurenți a unui preț maxim (mai ales în cazul când nu există nici o argumentare plauzibilă) este interzisă de legislația concurențială.

Cauza de trucare a ofertelor de către întreprinderile „Dominic” S.R.L. și „Comerț-Gaz” S.R.L. participante la licitația organizată și desfășurată de către Î.M. Regia „Autosalubritate” [8].

În rezultatul investigației s-a constatat că întreprinderile „Dominic” S.R.L. și „Comerț-Gaz” S.R.L. au încheiat un acord anticoncurențial cu scopul de a participa cu oferte trucate la procedura de achiziție organizată și desfășurată de către Î.M. Regia „Autosalubritate” din mun. Chișinău în vederea achiziționării produselor petroliere gaz propan-butan. Comportamentul anticoncurențial a constat în stabilirea prețului la gaz pentru participarea la licitație.

Evident, întreprinderile au contestat Decizia Consiliului Concurenței și instanțele de fond au casat decizia Consiliului. Hotărârile primei instanțe au fost menținute de Curtea de Apel Chișinău, nu și de Curtea Supremă de Justiție care, prin Deciziile din 28 septembrie 2022, dosar nr. 3ra-892/21 [9] și nr. 3ra-1060/21 [10] a anulat Hotărârile și Deciziile luate de instanțele inferioare și a respins ca fiind neîntemeiate cererile de chemare în judecată depuse de întreprinderi.

Rare sunt cazurile când Curtea Supremă de Justiție anulează hotărârile instanțelor inferioare pe astfel

de categorii de cauze, dar atunci când o face trebuie să argumenteze exhaustiv decizia luată și în cazul respectiv nu a fost o excepție. Curtea a reținut că este eronată concluzia instanțelor inferioare că nu a fost probat de către Consiliul Concurenței faptul că între părțile participante la licitația din 20 ianuarie 2016 a existat o înțelegere clară privind stabilirea prețului la serviciile și produsele ce urmau a fi livrate cu scopul denaturării concurenței, iar faptul că din numele ambelor întreprinderi a acționat una și aceeași persoană, nu reprezintă în sine temei suficient de a constata existența unui acord între întreprinderi. Or, concluzia recurentului-pârât s-a bazat nu doar pe faptul că ambele oferte au fost semnate de una și aceeași persoană, ci pe totalitatea probelor acumulate în urma investigației, precum și prin declarațiile unei persoane, depuse în cadrul audierilor. Instanța de recurs nu va aprecia ca viabil nici argumentul instanțelor că la momentul prezentării ofertelor pentru participarea la licitația din 20 ianuarie 2016 ambele întreprinderi au fost controlate de aceeași persoană, or, însuși Verlan Fadei confirmă faptul că, la momentul depunerii ofertelor, societățile SRL „Dominic” și SRL „Comerț-Gaz” erau întreprinderi independente în sensul Legii concurenței.

Referitor la concluzia instanței de apel că pentru constatarea încălcării art. 5 din Legea concurenței este necesar ca acordurile să aibă ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței de piața Republicii Moldova sau pe o parte a acesteia, se relevă că, întrucât participarea cu oferte truate reprezintă o restricționare gravă a concurenței prin obiect și cade sub incidența prevederilor art. 5 alin. (3) lit. d) din Legea concurenței, nu este nevoie de a se demonstra efectele acestora pe piața în cauză, or, acestea se prezumă de la sine. Cartelurile dure sunt cele mai grave acorduri anticoncurențiale care prin natura lor sunt dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței normale, au capacitatea de a împiedica, restrânge sau denatura concurența, adică au efecte negative asupra concurenței. În sensul art. 7 din Legea concurenței, prin natura cartelurilor dure, ca fiind cele mai grave acorduri anticoncurențiale, se prezumă că acestea, prin obiectul lor, au capacitatea de a împiedica, restrânge sau denatura concurența și nu trebuie demonstrate efectele reale asupra pieței.

Aceste Decizii ale CSJ sunt foarte importante deoarece scot în evidență două aspecte foarte importante și anume: 1) acordurile anticoncurențiale pot avea loc doar între întreprinderile independente și în acest sens este foarte important ca Consiliul Concurenței să argumenteze în decizie independența acestora; 2) participarea cu oferte truate reprezintă o restricționare gravă a concurenței prin obiect și nu este nevoie de a se demonstra efectele acestora pe piața în cauză, or, acestea se prezumă de la sine.

Cauza privind trucarea ofertelor de către întreprinderile „Litarcom” S.R.L., S.C. „Irinda Prim” S.R.L. și S.C. „Ecosem Grup” S.R.L., în cadrul procedurii de achiziție a 48 lucrări de construcții și reparație a drumului public cu îmbrăcăminte rutieră din beton asfaltic [11].

Întreprinderile S.C. „Ecosem Grup” S.R.L. și S.C. „Irinda Prim” S.R.L. au participat cu „oferte de curtoazie” și au majorat artificial prețurile la lucrări în scopul favorizării câștigului de ofertă întreprinderii „Litarcom” S.R.L. În cadrul investigației S.C. „Irinda Prim” S.R.L. a recunoscut săvârșirea acțiunii anticoncurențiale, fapt pentru care a fost acordată reducere la amendă din nivelul de bază determinat.

Evident, Decizia Consiliului Concurenței a fost contestată în instanța de judecată, prima instanță a anulat decizia, iar Curtea de Apel Chișinău prin Decizia din 12 iunie 2019 [12] a casat hotărârea primei instanțe și a menținut în vigoare Decizia autorității de concurență, iar Curtea Supremă de Justiție prin Încheierea din 20 noiembrie 2019 [13] a pus capăt acestui litigiu menținând în vigoare Decizia Consiliului Concurenței.

Instanța de apel a concluzionat că în speță sunt întrunite toate elementele de fapt și de drept necesare pentru constatarea încălcării art. 5 alin. (3) lit. d) din Legea concurenței prin încheierea unui acord anticoncurențial, prin participarea cu oferte truate la procedura de achiziție publică, prin schimbul de informații strategice referitoare la prețurile costurilor financiare ofertate și participarea nemijlocită a întreprinderilor la procedura vizată, fapt care la rând se probează prin: comunicările electronice între întreprinderi ridicate de inspecția efectuată, informațiile identificate în calculatorul de serviciu al unei persoane, forma și conținutul ofertelor depuse, declarațiile depuse în cadrul interviurilor.

De asemenea, instanța de apel a reținut că între întreprinderi a fost identificat un acord anticoncurențial orizontal, care are ca obiect participarea cu oferte truate la licitație, astfel determinându-se a fi un cartel dur, prin obiect, care are capacitatea de a împiedica, restrânge sau denatura concurența. Probele obținute

de Consiliul Concurenței în cumul cu declarația administratorului, referitoare la cererea adresată ultimului, ca acesta să participe în cadrul procedurii de achiziții și să contribuie ca oferta SRL „Litarcom” să fie desemnată câștigătoare, reprezintă un corp întreg, care în ansamblul lor prezintă dovezi a încheierii acordului anticoncurențial.

Un aspect important în acest caz este și faptul că la schimbul de informații din partea unei întreprinderi a participat o persoană terță, și instanța de apel a considerat că din cumulul de probe acumulate a fost stabilită legătura dintre acțiunile terțului cu SRL „Litarcom” în cadrul procedurii de achiziție. Or, a fost determinat faptul că întreprinderea prin intermediul unei persoane terțe a realizat schimbul de informații strategice în scopul de a participa cu oferte trucate în cadrul procedurii de achiziție, acțiuni care la rândul lor determină existența acordului anticoncurențial între întreprinderi. La fel instanța de apel menționează că „în condițiile în care interdicțiile de a participa la acorduri anticoncurențiale sunt notorii, în mod obișnuit, activitățile pe care acestea le presupun se desfășoară în mod clandestin, iar documentația aferentă acestora este redusă la minimum, astfel încât este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții logice.”

Decizia Curții de Apel menționată supra este importantă deoarece evidențiază faptul că în cazul unor înțelegeri anticoncurențiale nu este neapărat din partea unei întreprinderi să participe nemijlocit administratorul sau o persoană angajată de aceasta. Înțelegerile/schimbul de informații poate avea loc și prin intermediul unor persoane interpuse. Este obligația autorității de concurență să demonstreze faptul că întreprinderea a acționat conform înțelegerilor anticoncurențiale constatate și legătura cu persoana interpusă.

De asemenea, prin această Decizie a Curții de Apel a fost consolidată practica judiciară referitoare la aspectul că participarea cu oferte trucate reprezintă o restricționare gravă a concurenței prin obiect și nu este nevoie de a se demonstra efectele acestora pe piața în cauză, or, acestea se prezumă de la sine.

Cauza de trucare a ofertelor de către întreprinderile „BTS PRO” S.R.L și „ESEMPLA SYSTEMS” S.R.L, participante la licitația publică, organizată și desfășurată de către Autoritatea Națională de Integritate și de către „BTS PRO” S.R.L, „MSA GRUP” S.R.L și „ESEMPLA SYSTEMS” S.R.L, participante la licitațiile publice, organizate și desfășurate de către Procuratura Generală [14].

Trucarea ofertelor s-a realizat prin schimbul de informații comerciale sensibile, cât și prin prezentarea ofertelor formale la aceste licitații în vederea mării concurenței. Înțelegerilor le-au fost aplicate amenzi în valoare totală de 5 175 684, 09 lei.

Întreprinderile au contestat Decizia în instanțele de judecată, reușind să anuleze Decizia în prima instanță și la Curtea de Apel Chișinău, însă nu și la Curtea Supremă de Justiție, care prin Decizia din 13 aprilie 2022 [15] a anulat hotărârile instanțelor inferioare și a pronunțat o nouă soluție prin care cererile de chemare în judecată depuse de întreprinderi au fost respinse ca neîntemeiate.

Curtea Supremă de Justiție, în decizia sa, menționează că, pentru a constata încălcarea art. 5 alin. (1) din Legea concurenței nr. 183/2012, Consiliul Concurenței a reținut că SRL „BTS PRO” și SRL „Esempla Systems” în cadrul licitației publice, organizată și desfășurată de către Autoritatea Națională de Integritate, ofertele depuse de întreprinderi conțin modificări similare după formă și conținut în rubrici care nu se regăsesc în formularul standard de participare. În formularele ofertei F3.1, se regăsește aceeași greșeală de tehnoredactare la lit. e), și anume „cu FDA”. Astfel, ca urmare a examinării formularelor F3.1, instanța de recurs a constatat că în pofida faptului că, conform formularului ofertei standard, nu se vor permite modificări în formatul formularului, ofertele depuse de întreprinderi conțin modificări similare după formă și conținut în rubrici, care nu se regăsesc în formularul standard, și anume: textul „Data 23 depunerii ofertei:”, a fost înlocuit cu cuvântul „Data:”, la lit. a) sintagma: „documente de atribuire” a fost înlocuită cu textul „documente de licitație”, la lit. b) sintagmele: „documente de atribuire”, „specificațiile tehnice și de preț”, „bunuri și/sau servicii” au fost substituite cu următoarele sintagme „documente de licitație”, „specificațiile tehnice și de formare a prețurilor” „bunuri”, iar la lit. f) sintagma: „în conformitate cu FDA” s-a substituit cu sintagma „în conformitate cu cu FDA”. Or, formularul standard al ofertei F3.1, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 71 din 24 mai 2016, nu conține greșeli de tehnoredactare.

Exact și în cazul licitației organizate și desfășurate de Procuratura Generală, instanța de recurs menționează că Consiliul Concurenței a stabilit că, formularele de ofertă (F3.1) ale întreprinderilor implicate în acordul

anticoncurențial, conțin aceeași greșeală de formatare existentă în punctul f) și anume, „în conformitate cu cu FD7”, fapt ce denotă o coordonare a acțiunilor de participare a întreprinderilor respective în cadrul licitațiilor din litigiu, cu oferte trucate. Or, formularul standard al ofertei F3.1, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 71 din 24 mai 2016 nu conține greșelile de tehnoredactare, admise în formularele F3.1. Mai mult, formularele ofertei F3.1, prezentate de celelalte participante la licitația publică nu conțin greșelile de tehnoredactare admise în formularele ofertei F3.1, prezentate în cadrul licitațiilor de întreprinderile participante la cartel. Prezența aceluiași greșeli de tehnoredactare admise în formularele ofertei F3.1 nu constituie unicul temei în baza căruia instanța de recurs a stabilit participarea acestora la licitații trucate, or, această circumstanță a fost apreciată în coroborare cu alte fapte relevante.

Astfel, instanța de recurs reține că este întemeiată constatarea Consiliului Concurenței precum că, întreprinderile participante la licitațiile publice organizate și desfășurate de Procuratura Generală, au prezentat intenționat setul incomplet de documente. Instanța de recurs menționează că, deși potrivit anunțului de intenție pentru licitația publică de la ofertanți a fost solicitată prezentarea copiilor declarațiilor vamale, conform notei informative cu privire la evaluarea ofertelor din cadrul licitației publice nominalizate, SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” nu au prezentat copiile declarațiilor vamale, în rest documentele corespund cerințelor. Conform anunțului de intenție pentru licitația publică, de la ofertanți au fost solicitate mai multe acte, printre care documente ce atestă experiența similară, minim ani de experiență specifică în livrarea bunurilor și/sau serviciilor similare, număr minim de specialiști certificați, număr minim de specialiști certificați în produsul antivirus propus și proiecte asemănătoare realizate pe parcursul ultimului an. Instanța de recurs relevă că din procesul-verbal nr.31/268 al ședinței de lucru pentru achiziții privind deschiderea ofertelor, reiese că SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” nu au prezentat aceleași date solicitate de Procuratura Generală, și anume documente ce atestă deținerea a cel puțin 2 specialiști certificați locali în produsul antivirus propus, 3 proiecte asemănătoare realizate pe parcursul ultimului an și minim 2 specialiști tehnici certificați pentru produsele Windows și Windows Server. Prin urmare, instanța de recurs conchide că neprezentarea de către SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” a aceluiași acte solicitate de autoritatea publică contractantă denotă prezența acordului anticoncurențial orizontal, prin prezentarea unor oferte de către aceste întreprinderi, cu scopul de a mima concurența între SRL „BTS PRO”, SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” și de a favoriza SRL „BTS PRO” să câștige licitațiile publice.

La fel, coordonarea acțiunilor cu scopul de a mima concurența și favoriza SRL „BTS PRO” să câștige licitațiile publice se probează și prin faptul contestării licitațiilor de către SRL „MSA Grup” doar în partea desemnării câștigătorilor pentru loturile în cadrul cărora au fost desemnate câștigătoare alte întreprinderi decât SRL „BTS PRO”. Curtea Supremă de Justiție conchide că este neîntemeiat argumentul reclamantei SRL „MSA Grup” precum că prin contestarea licitațiilor publice, aceasta și-a exercitat dreptul de a contestat rezultatele, ca participant la procedură. Or, în cazul în care a depistat careva abateri în cadrul desfășurării licitațiilor publice SRL „MSA Grup” urma să indice în mod expres abaterile care au avut loc, fără a privilegia unul din câștigători, la caz SRL „BTS PRO”. Prin urmare, instanța de recurs relevă că întreprinderea prin contestarea în mod intenționat, doar a atribuirii contractelor SRL „Rețele terestre” și SRL „Accent Electronic”, chiar dacă pentru celelalte loturi, din cadrul aceluiași licitații publice, care se invocă a fi desfășurate cu abateri, era desemnată câștigătoare și ofertele SRL „BTS PRO”, denotă un comportament de coordonare a acțiunilor SRL „BTS PRO”, SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” în vederea denaturării concurenței.

Instanța de recurs indică că potrivit deciziei contestate, în cadrul investigațiilor desfășurate de reprezentanții Consiliului Concurenței la sediul SRL „Esempla Systems” în poșta electronică a directorului de vânzări a fost identificat un mesaj remis de aceasta către un angajat al Ministerului Afacerilor Interne, din textul căruia rezultă că oferta a fost transmisă ca urmare a discuției cu administratorul SRL „MSA Grup”. La fel, în adresa ultimului a fost remisă varianta pre finală a contractului de achiziționare a serviciilor de suport și mentenanță a sistemului electronic „e-Integritate”, încheiat între SRL „Esempla Systems” și Autoritatea Națională de Integritate. Iar, mesajele din cutia poștală electronică a directorului de vânzări al SRL „Esempla Systems” conțin mai multe informații referitoare la invitațiile de participare în cadrul diferitor proceduri de licitație.

De asemenea, Curtea Supremă de Justiție relevă că potrivit actelor cauzei, în rezultatul inspectării calculatorului de lucru al administratorului SRL „Esempla Systems”, s-a identificat faptul că acest dispozitiv are acces la spațiul de stocare al fișierelor în cloud „One Drive-Bts Pro SRL”, același spațiu de stocare fiind identificat și la sediul SRL „BTS PRO”, fapt reflectat în decizia contestată.

De asemenea, în cadrul investigațiilor s-a atestat o migrare a personalului de la SRL „BTS PRO” la SRL „MSA Grup” și viceversa, astfel încât o persoană, din funcția de administrator al SRL „MSA Grup” a devenit administrator al SRL „BTS PRO”, iar o persoană, din angajat al SRL „BTS PRO” a devenit administrator la SRL „MSA Grup”, iar contabilul era comun pentru ambele întreprinderi. Mai mult, angajații SRL „BTS PRO”, SRL „Esempla Systems” și SRL „MSA Grup” au participat împreună la training-uri corporative, fapt confirmat și prin email-ul expediat privind informarea angajaților despre desfășurarea unei instruirii. Curtea Supremă de Justiție menționează că prin această circumstanță este stabilită conlucrarea reclamantelor și efectuarea schimbului de informații, care conduce la creșterea artificială a transparenței pe piață, fapt ce facilitează coordonarea comportamentului întreprinderilor și generează probleme concurențiale. Instanța de recurs indică că aceste circumstanțe analizate în mod individual și separat de restul probatoriului, nu pot demonstra înțelegerea anticoncurențială dintre întreprinderi, însă, este o circumstanță și probă, care, cumulată cu restul probelor directe și indirecte administrate, constituie ansamblul datelor pertinente, care trebuie a fi luate în considerare pentru aprecierea obiectivă a constatărilor efectuate de Consiliul Concurenței, deoarece acestea sunt de natură să susțină concluziile expuse anterior.

Un alt aspect interesant este și faptul că din informațiile din registrele de depunere a ofertelor pentru licitațiile publice, cât și a informațiilor din formularele de oferte prezentate de către întreprinderi s-a constatat faptul că angajatul întreprinderii SRL „BTS PRO” a reprezentat SRL „Esempla Systems” în cadrul unei licitații, iar în cadrul altor două licitații publice a depus ofertele din numele întreprinderii SRL „BTS PRO”. Instanța de recurs menționează că, aceste circumstanțe sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, întrucât, prin aceasta se demonstrează clar și fără echivoc colaborarea întreprinderilor participante la achizițiile publice în calitate de concurenți. Or, faptul că angajații SRL „BTS PRO” au depus oferte de participare la aceeași procedură de achiziții publice, din numele a două întreprinderi diferite și anume, SRL „BTS PRO” și SRL „Esempla Systems”, depunând oferte de participare diferite, la aceeași licitație din numele a două întreprinderi probează colaborarea dintre acestea.

Concluzie

Practica judiciară națională este una neuniformă, și în foarte multe cazuri Deciziile Consiliului Concurenței sunt anulate de prima instanță sau de Curtea de Apel Chișinău însă menținute în majoritatea cazurilor de Curtea Supremă de Justiție. Din analiza practicii judiciare putem scoate în evidență mai multe aspecte foarte importante și anume că: acordurile anticoncurențiale pot avea loc doar între întreprinderile independente și în acest sens este foarte important ca Consiliul Concurenței să argumenteze în decizie independența acestora; faptul că participarea cu oferte truate reprezintă o restricționare gravă a concurenței prin obiect și nu este nevoie de a se demonstra efectele acestora pe piață în cauză, or, acestea se prezumă de la sine; schimbul de informații strategice în scopul de a participa cu oferte truate în cadrul procedurii de achiziție prin intermediul unei persoane terțe constituie acțiuni care determină existența acordului anticoncurențial între întreprinderi; și nu în ultimul rând importanța unei motivări meticuloase a deciziilor Consiliului Concurenței, deoarece și cele mai mici detalii cum ar fi identificarea unor cărți de vizită sau instruirii comune, analizate în comun cu alte probe/evenimente pot duce la demonstrarea unui acord anticoncurențial.

Referințe:

1. *Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2023*. Disponibil: <https://www.competition.md/libview.php?l=ro&idc=50&id=8257&t=/Transparenta/Rapoarte/Rapoarte-anuale/Raport-privind-activitatea-Consiliului-Concurenței-in-anul-2023>
2. *Consiliul Concurenței România, Raport anual 2022*. Disponibil: <https://www.consiliulconcurenței.ro/documente-oficiale/rapoarte/rapoarte-anuale/>

3. *Consiliul Concurenței Republica Letonia, Raport anual 2023*. Disponibil: <https://www.kp.gov.lv/en/2021-2026>
4. *Decizia Consiliului Concurenței nr. DA-78 din 28.12.2015*. Disponibil: <https://www.competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=5651&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurenței-Nr-DA-78-din-28122015>
5. *Decizia Curții de Apel Chișinău din 19.04.2022, dosar nr. 3a-889/2021*. Disponibil: https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/78da21f0-fd0d-4684-b69d-a1eaaebdffa9
6. *Decizia Curții de Apel Chișinău din 12.07.2022, dosar nr. 3a-1613/2021*. Disponibil: https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/5d12946d-97b4-4aa8-bfb8-f1ed2ada1b21
7. *Încheierea Curții Supreme de Justiție din 01.02.2023, dosar nr. 3ra-751/22*. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=70702
8. *Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. DA-60 din 30.11.2017*. Disponibil: <https://www.competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=6236&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurenței-nr-DA-60-din-30112017>
9. *Decizia Curții Supreme de Justiție din 28 septembrie 2022, dosar nr. 3ra-892/21*. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=68692
10. *Decizia Curții Supreme de Justiție din 28 septembrie 2022, dosar nr. 3ra-1060/21*. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=68694
11. *Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. DA-40 din 24.08.2017*. Disponibil: <https://www.competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=6141&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurenței-nr-DA-40-din-24082017>
12. *Decizia Curții de Apel Chișinău, din 12 iunie 2019, dosar nr. 3a-168/19*. Disponibilă: https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/e5db1010-4f9e-e911-80d8-0050568b7027
13. *Încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 noiembrie 2019, dosar nr. 3ra-1250/19*. Disponibilă: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=53953
14. *Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. DA-42/17-48 din 28.06.2018*. Disponibil: <https://www.competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=6441&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurenței-Nr-DA-4217-48-din-28062018>
15. *Decizia Curții Supreme de Justiție din 13.04.2022, dosar nr. 3ra-1240/21*. Disponibilă: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=66164

Date despre autori:

Igor COBAN, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-1934-9352

E-mail: coban.igor@gmail.com

Grigore CHIȚANU, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0009-0007-4761-3663

E-mail: grigorechitanu02@gmail.com

Prezentat la 17.09.2024